

Bestaat dyslexie en is het een relevant vraag?

Titel *Bestaat dyslexie en is het een relevant vraag?*

Auteur *Bas Levering*

Uitgever *SWP*

ISBN/EAN 9789088509957

Bestellen www.instondoboeken.nl/service

Over de auteurs

Prof. dr. Kees van den Bos, prof. dr. Milene Bonte, prof. dr. Anna Bosman, prof. dr. Aryan van der Leij, dr. Marjoke Rietveld-van Wingerden, dr. Chris Struiksma en prof. dr. Ludo Verhoeven werkten elk vanuit hun eigen expertise en achtergrond mee aan deze bundel.

De vraag of dyslexie bestaat, is een uiterst relevante. Inmiddels is ook duidelijk hoe ze kon verdwijnen achter een complex van wetenschappelijke en maatschappelijke realiteiten die het bestaan van dyslexie veronderstellen. Zo luidt het slotakkoord in het boek *Bestaat dyslexie? En is het een relevante vraag?* Het boek is een optekening van verschillende wetenschappelijke inzichten. Deze vormen de basis voor een dyslexiedebat. Acht wetenschappers presenteren hun onderbouwde visie naar aanleiding van het artikel: 'Leven van leesproblemen: welkom in de dyslexie-industrie.'

In de schoolpraktijk lopen de opvattingen over de oorzaak van dyslexie sterk uiteen. Heeft het een genetische of neurofysiologische oorzaak, of moeten we het toch zoeken in slecht leesonderwijs? Onafhankelijk van het antwoord op die vraag is het voor iedereen helder dat er sprake is van overdiagnose. In zijn hoofdstuk beschrijft Bas Levering dat die overdiagnostisering een consequentie is van het 'stoornisdenken' in de orthopedagogiek. Diagnoses kunnen alleen worden gesteld door zeer gespecialiseerde professionals. Als het zo moeilijk is om vast te stellen of er sprake is van dyslexie, volgt als vanzelf de vraag: bestaat dyslexie? Dat het antwoord op die vraag nee moet zijn, betoogt Anna Bosman in haar hoofdstuk. Aan de hand van een aantal argumenten beschrijft ze dat er onvoldoende bewijs is dat er daadwerkelijk sprake is van een stoornis. De alarmerende stijging in het aantal dyslexieverklaringen wijt zij aan inadequaat onderwijs.

Hoewel Aryan van der Leij wél overtuigd is van het bestaan van dyslexie, betoogt ook hij dat basisonderwijs op de schop moet, aangezien de hulp aan kinderen met (dreigende) leesproblemen niet op

‘...Bestaat dyslexie en is het een relevante vraag? Het boek geeft geen antwoorden, de verwarring wordt vooral groter...’

orde is. Opvallend zijn ook zijn uitspraken gericht op het verbeteren van het protocol. Volgens Van der Leij zullen er in het basisonderwijs alleen maar meer gevallen van dyslexie komen als het dyslexie-protocol ontdaan wordt van alle onjuistheden.

Volgens Chris Struiksma moeten we dyslexie vooral zien als een multifactorieel bepaalde ontwikkelingsstoornis. Het uitgangspunt van slecht onderwijs als enige oorzaak is volgens hem te eendimensionaal. Leesvaardigheidsscores vormen een continuüm van niet of nauwelijks kunnen lezen tot hyperlexie. Waar dyslexie precies start is uiterst arbitrair, maar belangrijk daarbij is een ernstige belemmering in het schoolse en maatschappelijke functioneren. Die nadruk op belemmering is ook terug te vinden in het hoofdstuk van Kees van den Bos. Hij ziet extra zorg en instructie bij leesproblemen idealiter op een glijdende schaal georganiseerd. Daarnaast adviseert hij om een dyslexieverklaring pas aan het einde van de basisschoolperiode te verstrekken en deze afhankelijk te maken van het niet bereikt hebben van een redzaamheidsdoel.

Een andere interessante insteek is die van neurowetenschapper Milene Bonte. Zij beschrijft dyslexie als een specifieke leerstoornis die zich kenmerkt door hardnekkige problemen in het leren lezen en die te maken heeft met de manier waarop de hersengebieden die taal verwerken zich ontwikkelen. Dat wil niet zeggen dat dyslexie met hersenscans gediagnostiseerd kan worden of dat het onveranderbaar is, maar wel dat het belangrijk is om te begrijpen wat er in de hersenen verandert als een kind leert lezen en waarom lezen zo'n grote uitdaging is voor kinderen met dyslexie. Milene

beschrijft het leren lezen als een uitdaging die gepaard gaat met dynamische veranderingen op verschillende niveaus, die op een complexe manier met elkaar samenwerken. Hierdoor is de leesontwikkeling van ieder kind uniek. Wat haar betreft is de relevante vraag niet of dyslexie bestaat, maar hoe we de complexe interacties tussen de verschillende niveaus van genen tot hersenen, cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling en omgevingsfactoren rond de leesontwikkeling beter in kaart kunnen brengen. In dat kader is ook de historische verkenning van Marjoke Rietveld van Wingerden interessant.

Ludo Verhoeven besluit met zijn perspectief op dyslexie, waarbij verschillende visies gecombineerd worden. Hij ziet dyslexie als een specifieke leerstoornis met een genetische en neurobiologische basis. Om de doorgaande lijn tussen onderwijs en zorg te garanderen, zou hij graag orthopedagogische behandeling op school plaats laten vinden.

Bestaat dyslexie en is het een relevante vraag? Het boek geeft geen antwoorden, de verwarring wordt vooral groter. Van onvoldoende onderwijskwaliteit tot multisysteemprobleem, de verschillende visies zijn interessant, maar geven uiteindelijk geen eenduidig antwoord. Zou het dan toch zo zijn dat die verplichte leesminuten die mij vroeger werden opgelegd, hebben bijgedragen aan het overwinnen van dyslexie? Gaat de orthopedagoog op school de sleutel zijn tot de oplossing? De tijd zal het leren...

Marjolein Triest

(info@stapwerk.nl) is pedagoog, onderwijsprofessional, dyslect en moeder van twee dyslectische kinderen.